

Sivilombudsmann Arne Fillet
Stortingets ombudsmann
for forvaltningen

Besøksadresse
Akersgata 8, inngang Tollbugata
Postadresse
Postboks 3 Sentrum, 0101 Oslo

Telefon 22 82 85 00
Grant nummer 800 80 059
Telefaks 22 82 85 11
post@sivilombudsmannen.no

Asker og Bærums Budstikke
Nyhetsredaktør Torill Skuseth
Postboks 133
1361 ØSTERÅS

SOM

Vår referanse
2007/104

Deres referanse

Dato
08.02.2007

INNSYN I FAKTURAER BESLAGLAGT I STRAFFESAK – BÆRUM KOMMUNE

I brev 17. januar 2007 med vedlegg, klager Budstikka Media over avslag på innsyn i fakturaer hos Bærum kommune. Det fremgår at dokumentene er beslaglagt etter beslutning fra Drammen tingrett som ledd i påtalemyndighetens etterforskning av mulig korrupsjon.

Begjæringen om dokumentinnsyn ble avslått av Bærum kommune 13. desember 2006. Avslaget ble nærmere begrunnet i brev 18. desember 2006, der kommunen viste til offentlighetsloven § 5a om taushetsplikt, samt til offentlighetsloven § 4 første ledd, § 6 første ledd nr. 2 bokstav a) og § 6a. Fylkesmannen i Oslo og Akershus opprettholdt avslaget i vedtak 15. januar 2007 under henvisning til offentlighetsloven § 1 tredje ledd.

I klagen til ombudsmannen har Budstikka Media anført at fylkesmannen har lagt til grunn feil anvendelse av offentlighetsloven § 1 tredje ledd. Det anføres at dokumentene har vært offentlige lenge, og at det dreier seg om «helt ordinære forvaltningsdokumenter».

Jeg vil bemerke følgende:

Offentlighetslovens hovedregel er at «forvaltningens saksdokumenter er offentlige så langt det ikke er gjort unntak i lov eller i medhold av lov», jf. offentlighetsloven § 2 første ledd. Det følger imidlertid av § 1 at offentlighetslovens virkeområde er begrenset, og i § 1 tredje ledd fremgår det uttrykkelig at:

«Loven gjelder ikke saker som behandles etter rettspleielovene»

I en uttalelse gjengitt ombudsmannens årsmelding for 1999, side 117 (Somb-1999-26) uttalte jeg følgende om de hensyn som har begrunnet unntaket i offentlighetsloven § 1 tredje ledd:

«Grunnen til at offentlighetsloven står tilbake for reglene om dokumentinnsyn i særlovene, er først og fremst at disse er utformet etter en nøye avveining av de

motstridende hensyn som gjør seg gjeldende på de respektive rettsområder. En parallell rett til innsyn etter offentlighetslovens regler vil lett kunne tenkes å komme i konflikt med ett eller flere av de hensyn rettspleielovene bygger på. Dette taler for at unntaket i alminnelighet bør forstås så vidt at det omfatter ethvert offentlig organ, uten hensyn til om sakstilknytningen er nær eller fjern.

På den annen side vil krav om innsyn etter offentlighetsloven ikke alltid være til skade for andre beskyttelsesverdige interesser, f.eks. hensynet til etterforskningen. Velger man å forstå unntaket noe snevrere, slik at offentlighetsloven i prinsippet kommer til anvendelse, vil man i medhold av lovens § 6 første ledd nr. 5 kunne vurdere fra sak til sak om innsyn bør nektes eller ikke. Det innebærer således at de hensyn rettspleielovene bygger på fortsatt i noen grad kan ivaretas.

I straffeprosessloven § 242 er det gitt særlige regler om hvilken adgang mistenkte, hans forsvarer og fornærmede har til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Det fremgår av bestemmelsen at en begjæring om innsyn bl.a. kan avslås hvor «det er fare for etterforskningens øyemed». Det kan neppe være meningen med bestemmelsen at noen som har en mer fjern tilknytning til saken enn partene skal ha en videre adgang til å kreve dokumentinnsyn etter offentlighetsloven enn partene selv. Dessuten ville det være uheldig om man i medhold av offentlighetsloven kunne kreve innsyn, når dette etter politiets oppfatning vil være til skade for etterforskningen».

Da fakturaene i sin tid kom inn til Bærum kommune, var de en del av «forvaltningens saksdokumenter», jf. offentlighetsloven 19. juni 1970 nr. 69 § 2 første ledd. Før politiets etterforskning var dermed dokumentene omfattet av offentlighetslovens virkeområde.

Etter at dokumentene ble beslaglagt av politiet med tingrettens kjennelse som ledd i en strafferettslig etterforskning, ble fakturaene dokumenter i en sak «som behandles etter rettspleielovene», jf. offentlighetsloven § 1 tredje ledd. I et slikt tilfelle får de særlige regler i straffeprosessloven anvendelse ved begjæring om innsyn. Dette var situasjonen på det tidspunktet Budstikka Media begjærte innsyn i fakturaene. Dokumentene kom da under straffeprosesslovens virkeområde. Fra da av kunne det ikke være adgang til å gi innsyn etter offentlighetsloven.

Unntaket i offentlighetsloven § 1 tredje ledd må gjelde også de *kopiene* av fakturaene som kommunen har beholdt. Det følger av påtaleinstruksen 28. juni 1985 nr. 1679 § 16-4 første ledd at:

«[f]ornærmede kan få kopi av sakens dokumenter i den grad det er nødvendig for at han skal kunne vareta sine interesser i saken og det for øvrig anses ubetenkelig».

Asker og Bærums Budstikke

Kopiene må anses som utlån av saksdokumenter i straffesaken. Påtalemyndigheten må da ha adgang til å pålegge kommunen taushetsplikt om slike utlånte saksdokumenter.

Saken er nå avsluttet her.

Arne Fliflet